Hallintovaliokunta

Keskiviikko 22.6.2022 klo 11.15—13.30

Läsnä
puheenjohtaja Riikka Purra ps
varapuheenjohtaja Mari-Leena Talvitie kok (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Eveliina Heinäluoma sd (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
jäsen Hanna Holopainen vihr
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Mika Kari sd (4) (3, 5 osittain)
jäsen Mikko Kärnä kesk (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
jäsen Mats Löfström r (5 osittain)
jäsen Mauri Peltokangas ps
jäsen Juha Pylväs kesk (4) (3, 5 osittain)
jäsen Mari Rantanen ps
jäsen Matti Semi vas (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
jäsen Kari Tolvanen kok (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
jäsen Heikki Vestman kok (6, 7) (5 osittain)
jäsen Heidi Viljanen sd
varajäsen Veronika Honkasalo vas (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
varajäsen Ben Zyskowicz kok

Sihteerit
valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne
istuntoasiainneuvos Sanna Helopuro

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 14 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistukseen liittyvän rahoituslainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 68/2022 vp

Valiokunnan lausunto StVL 8/2022 vp
Valiokunnan mietintöluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistukseen liittyvän rahoituslainsäädännön muuttamiseksi / A3
Vastalause Vastalause_HE 68_2022vp_ps_22062022.pdf / B3
Vastalause Vastalause_HE 68_2022vp_kok_22062022.pdf / C3

Valiokunta hyväksyi käsittelyn pohjaksi 21.6.2022 jaetun mietintöluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun loppuun.

Ed. Mari Rantanen ehdotti ed. Peltokankaan kannattamana, että kappaleen 7 loppuun lisätään seuraava teksti: ”Nyt esitetyn mukainen rahoitusmalli vahvistaa entisestään mallissa jo nyt olevia rakenteellisia ongelmia. Eniten kärsivät alueet, joissa on valmiiksi merkittäviä ongelmia vastata asukkaiden ja asiakkaiden sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluista.”

Ehdotuksesta äänestettiin mietintöluonnosta vastaan. Äänin 9-6 mietintöluonnos hyväksyttiin.

Ed. Mari Rantanen ehdotti ed. Peltokankaan kannattamana, että kappaleen 13 loppuun lisätään seuraava teksti: ” Rahoitusmallin muuttaminen hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymisen jälkeen aiheuttaa itsessään ongelmia päätöksenteolle. Hyvinvointialueiden päättäjät joutuvat tällöin tilanteeseen, jossa ne joutuvat päättämään hyvinvointialue- ja palvelustrategiasta ilman konkreettista tietoa ja ymmärrystä, mistä alueen rahoitus muodostuu ja mitkä ovat vaikutukset alueelle. Tämä antaa erittäin huonon lähtökohdan johtamiselle ja uudistuksen tavoitteiden mukaiselle palvelujen järjestämiselle ja tuottamiselle.”

Ehdotuksesta äänestettiin mietintöluonnosta vastaan. Äänin 9-6 mietintöluonnos hyväksyttiin.

Ed. Mari Rantanen ehdotti ed. Peltokankaan kannattamana, että kappaleen 15 loppuun lisätään seuraava virke: ” Huomiota tulee kiinnittää jo ennakolta hyvinvointialueiden lisäkustannusten aiheuttamien menojen alibudjetointiin.”

Ehdotuksesta äänestettiin mietintöluonnosta vastaan. Äänin 9-6 mietintöluonnos hyväksyttiin.

Kappaleen 30 loppuun lisättiin seuraava virke: ”Valiokunta katsoo, että selvitystyö tulee käynnistää viipymättä.”

Kappaleen 31 viimeinen virke muutettiin kuulumaan seuraavasti: ”Annetuissa vastauksissa arviot ovat vaihdelleet 5,4 miljoonan euron ja noin 85 miljoonan euron välillä, mutta vastaukset eivät ole keskenään täysin yhteismitallisia.”

Vpj. Talvitie ehdotti ed. Tolvasen kannattamana, että hyväksytään seuraava lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin hyvinvointialueiden kroonisen rajoitusvajeen korjaamiseksi ennen hyvinvointialueiden varsinaisen toiminnan aloitusta.”

Ehdotuksesta äänestettiin mietintöluonnosta vastaan. Äänin 10-6 mietintöluonnos hyväksyttiin.

Ed. Mari Rantanen ehdotti ed. Peltokankaan kannattamana, että hyväksytään seuraava lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii siitä, että hyvinvointialueen rahoitusmallissa ilmenevät puutteet korjataan pikimmiten.”

Ehdotuksesta äänestettiin mietintöluonnosta vastaan. Äänin 10-6 mietintöluonnos hyväksyttiin.

Hyväksyttiin seuraava lausuma: ”1. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin merellisen öljyntorjunnan rahoituksen turvaamiseksi.” ja päätettiin lisätä perusteluihin tätä koskeva kirjaus kappaleen 29 loppuun.

Hyväksyttiin seuraava lausuma: ”2. Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii siitä, että sosiaali- ja terveyshuollon ja pelastustoimen uudistuksen tavoitteiden toteutumista seurataan pitkäjänteisesti ja havainnoista raportoidaan säännöllisesti.” ja päätettiin lisätä perusteluihin tätä koskeva kirjaus kappaleen 36 loppuun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi mietintöluonnoksen muutettuna.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Ed. Purra, Peltokangas, M. Rantanen, Talvitie, Tolvanen ja Zyskowicz varasivat tilaisuuden vastalauseen mielipiteen jättämiseen. Vastalause on jätettävä sihteerille klo 14.00 mennessä.

Mietintöön jätettiin vastalause: Ed. Purra, Peltokangas, M. Rantanen, Talvitie, Tolvanen ja Zyskowicz, liitteet B3 ja C3.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

4. Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus eduskunnalle 2022

Kertomus K 7/2022 vp

Lisäselvitys K 7/2022 vp HaV 21.06.2022 Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä Lisäselvitys / A4
Valiokunnan lausuntoluonnos Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus eduskunnalle 2022 / B4
Eriävä mielipide Eriävä_K_7_2022_vihr_vas_22062022.pdf / C4

Valiokuntaan on saapunut kirjallinen lausunto:
- Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä, liite

Valiokunta hyväksyi käsittelyn pohjaksi 20.6.2022 jaetun lausuntoluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä ed. Holopainen ehdotti ed. Semin kannattamana, että kappaleen 3 viimeinen virke poistetaan.

Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 12-4 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Kappaleen 3 viimeinen virke hyväksyttiin näin kuuluvana: " Valiokunta ei näin ollen ota tässä yhteydessä kantaa kaikkiin toimialaansa kuuluviin kertomuksessa esitettyihin suosituksiin ja toteaa selvyyden vuoksi, ettei tämä tarkoita sitä, että yhdenvertaisuusvaltuutetun suositukset ja näkemykset olisivat valiokunnan mielestä kannatettavia."

Kappaleen 4 ensimmäinen virke hyväksyttiin näin kuuluvana: " Ihmiskauppa on vakavaa ja moniulotteista kansainvälistä rikollisuutta, jota tapahtuu Suomessakin aiempaa enemmän tai ainakin sitä tunnistetaan muun muassa viranomaisille annetun koulutuksen johdosta yhä paremmin."

Ed. Holopainen ehdotti ed. Semin kannattamana, että kappaleeseen 4 lisätään ennen viimeistä virkettä teksti: ”Lisäksi valiokunta toteaa, että vaikka järjestämisvastuu sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta siirtyy, on kunnilla jatkossakin tärkeä rooli. Ihmiskaupan uhrin tunnistaminen voi tapahtua kunnan palveluissa ja ihmiskaupan uhri voi tarvita esimerkiksi työllisyys- ja maahanmuuttopalveluja.”.

Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 3-13 ed. Holopaisen ehdotus hyväksyttiin.

Kappaleen 10 ensimmäinen virke muutettiin näin kuuluvaksi: "Valiokunta toteaa, että laittoman maassa oleskelun kasvuun liittyy usein muita yksilön ja yhteiskunnan kannalta haitallisia ilmiöitä, kuten ihmiskauppaa ja hyväksikäyttöä, laittoman maahantulon järjestämistä, syrjäytymisen vaaraa, harmaata taloutta, rikolliseen toimintaan ajautumista ja mahdollista radikalisoitumista."

Kappaleen 10 toiseksi viimeinen virke muutettiin näin kuuluvaksi: "Tehokas palauttaminen on olennaista myös EU:n yhteisen turvapaikkajärjestelmän toimivuuden ja uskottavuuden näkökulmasta."

Kappaleen 11 ensimmäinen virke muutettiin näin kuuluvaksi: "Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksessa viitataan Maahanmuuttoviraston syksyllä 2021 tekemään arvioon, jonka mukaan Suomessa on noin 3 000 vuonna 2016 tai aiemmin turvapaikkaa hakenutta ihmistä, jotka ovat edelleen maassa, vaikka heillä ei ole oleskeluoikeutta."

Kappaleen 13 kolmas ja neljäs virke hyväksyttiin näin kuuluvina; "Suomalaista oikeusjärjestelmää kunnioittaneet ja maastapoistamispäätöstä noudattaneet joutuisivat kertalaillistamisella eriarvoiseen asemaan suhteessa heihin, jotka eivät ole päätöstä noudattaneet. Vastaavia tilanteita voisi syntyä myös tulevaisuudessa, jolloin olisi arvioitava yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta suhteessa aiempiin laillistamistilanteisiin."

Ed. Holopainen ehdotti ed. Semin kannattamana, että lausuntoluonnoksen kappale 13 muutetaan kuulumaan seuraavasti: ”Oleskelun virallistamista erillislailla on kertomuksessa ja valiokunnan asiantuntijakuulemisessa perusteltu sillä, että laillistaminen ehkäisisi syrjäytymistä, varjoyhteiskunnan muodostumista, harmaata taloutta, ihmisten hyväksikäyttöä työelämässä sekä ihmiskauppaa ja muita ihmisoikeusloukkauksia. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin myös perusteita sille, ettei mainittua ehdotusta tu-

lisi toteuttaa. Valiokunta korostaa, että kyse olisi kertalaillistamisesta, eli tässä ehdotuksessa laillistettaisiin tietyn ryhmän oleskelu. Heillä saattaa olla Suomen kansalaisuutta oleva lapsi tai parisuhde Suomen kansalaiseen tai Suomessa oleskeluluvalla oleskelevaan. Heillä saattaa olla myös opiskelupaikka tai työpaikka, mihin he voisivat oleskeluluvalla päästä töihin. Jokaisen henkilön kohdalla harkinta tehtäisiin vielä erikseen. Kyse ei ole täysin tuntemattomista ihmisistä, koska he ovat olleet Suomen turvapaikkaprosessissa, jossa heidän henkilöllisyyttään on selvitetty. Valiokunta tähdentää, että koska kyse olisi poikkeustilanteesta johtuvasta kertalaillistamisesta, se ei siis koskisi Suomeen tulevaisuudessa tulevia turvapaikanhakijoita, joille ei oleskelulupaa turvapaikka- tai muussa prosessissa myönnettäisi.”

Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 12-4 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Ed. Holopainen ehdotti ed. Semin kannattamana, että lausuntoluonnoksen kappale 14 muutetaan kuulumaan seuraavasti: ”Valiokunta pitää perusteltuna yhdenvertaisuusvaltuutetun esittämää ehdotusta Suomeen ennen vuotta 2017 saapuneiden ja täällä edelleen vailla oleskelulupaa olevien oleskelun virallistamista erillislailla erityisesti lapsenoikeudet ja etu huomioiden. Samaa on ehdotettu myös sisäministeriön selvityksessä ilman oleskeluoikeutta maassa olevien tilanteesta. Tämä on yksi keino estää varjoyhteiskunnan syntymistä. Samoin valiokunta kannattaa sitä, että ulkomaalaislain kokonaisuudistuksen yhteydessä arvioidaan, miten paperittomuutta voidaan tulevaisuudessa ehkäistä, jotta vastaavaa tilannetta ei enää syntyisi.”

Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 12-4 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Ed. Elo, Holopainen ja Semi varasivat tilaisuuden eriävän mielipiteen jättämiseen. Eriävä mielipide on jätettävä sihteerille klo 14.00 mennessä.

Lausuntoon jätettiin eriävä mielipide: ed. Elo, Holopainen ja Semi, liite C4.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rajavartiolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 94/2022 vp

Valiokunnan lausunto PuVL 5/2022 vp
Asiantuntijalausunto HE 94/2022 vp HaV 22.06.2022 professori Päivi Leino-Sandberg Asiantuntijalausunto / A5
Asiantuntijalausunto HE 94/2022 vp HaV 22.06.2022 professori Juha Raitio Asiantuntijalausunto / B5
Asiantuntijalausunto HE 94/2022 vp HaV 22.06.2022 haavoittuvuuksien ja resilienssisektorin johtaja, kommodori Jukka Savolainen, Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskus Asiantuntijalausunto / C5
Asiantuntijalausunto HE 94/2022 vp HaV 22.06.2022 Ihmisoikeuskeskus Asiantuntijalausunto / D5

Asiantuntijalausunto HE 94/2022 vp HaV 22.06.2022 professori Tuomas Ojanen Asiantuntijalausunto / E5
Asiantuntijalausunto HE 94/2022 vp HaV 22.06.2022 tutkijatohtori Milka Sormunen Asiantuntijalausunto / F5
Muu asiakirja Viro_Ihmisoikeuskomissaarin_kirje_22062022_HE_94_2022vp.pdf / G5
Muu asiakirja Viron_pev_pj_vastaus_22062022_HE_94_2022vp.pdf / H5

Puolustusvaliokunnan lausunto PuVL 5/2022 vp on saapunut valiokuntaan.

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- professori Päivi Leino-Sandberg, liite
- professori Juha Raitio, liite
- haavoittuvuuksien ja resilienssisektorin johtaja, kommodori Jukka Savolainen, Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskus, liite

Valiokuntaan ovat saapuneet kirjalliset lausunnot:
- Ihmisoikeuskeskus, liite
- professori Tuomas Ojanen, liite
- tutkijatohtori Milka Sormunen, liite

Merkittiin valiokunnalle jaetuksi: Ihmisoikeuskomissaarin kirje 16.5.2022 Riigikogun puhemiehelle ja Riigikogun perustuslakivaliokunnan puheenjohtajan 15.6.2022 siihen antama vastaus.

Merkittiin, että kokous ei enää ollut päätösvaltainen.

6. Muut asiat

Merkittiin valiokunnalle jaetuksi viikkosuunnitelma.

7. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on maanantaina 27.6.2022 klo 12.15.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne